

ТЕНДЕНЦІЇ ВИРОБНИЦТВА ЗЕРНА В УКРАЇНІ

Світлична І.О., магістрант,
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка*

Зернове господарство є особливою галуззю агропромислового комплексу, що визначає в сучасних умовах рівень розвитку всього аграрного сектора економіки України. Серед базової сільськогосподарської продукції, яка гарантує продовольчу безпеку країни, зерно займає особливе місце. Це зумовлено винятково важливим його значенням безпосередньо для виготовлення висококалорійних продуктів харчування і насамперед хліба. У більшості країн світу хлібові, як основному продукту харчування населення, немає альтернативи.

Виробництво зернових культур традиційно займає лідируючі позиції в структурі виробництва продукції рослинництва та й загалом всього сільськогосподарського виробництва України. В середньому протягом останніх років в структурі валової продукції сільського господарства зернові культури складають близько 20 % загального обсягу виробництва сільськогосподарської продукції. Це свідчить про важливість зерновиробництва в Україні.

Природно-кліматичні умови та родючі землі України сприяють вирощуванню всіх зернових культур і дозволяють отримувати високоякісне продовольче зерно, в обсягах, достатніх для забезпечення внутрішніх потреб і формування експортного потенціалу. Разом з тим, подальший розвиток галузі вимагає ґрунтовної економічної оцінки, перегляду цілого ряду позицій щодо технічно-технологічних, організаційно-економічних та ринкових умов функціонування всього комплексу. Саме цими позиціями обумовлена актуальність обраної теми.

Проблема виробництва достатньої кількості зерна для повного забезпечення потреб кожного регіону, держави та збільшення експортного потенціалу.

В економічній літературі всебічно представлено стан та розвиток зернової галузі в різних її аспектах. Значний внесок в

* Науковий керівник – Кравченко О.М., к.е.н., доцент

діагностику стану та перспектив виробництва зерна внесли вітчизняні вчені, зокрема Саблук П.Т., Бойко В. І., Чмирь С. М. та інші.

Україна є одним із провідних виробників зерна у світі. За даними державної служби статистики України торік зібрано 56,7 млн. т зерна, зокрема продовольчого – 23,7 млн. т або 42% загального обсягу, фуражного – 33 млн. т (58%). Порівняно з 2010 роком виробництво зерна збільшилося на 44%. На це вплинуло розширення площ збирання на 5% та підвищення урожайності на 38% до 37 ц/га. На частку сільськогосподарських підприємств припадало 78% загального виробництва, тоді як на господарства населення – 22%.

В 2011 році зросло виробництво майже усіх видів зерна. Валовий збір пшениці становив 22,3 млн. т, що на 32% перевищує рівень попереднього року, жита – 579 тис. т (+25%), ячменю – 9,1 млн. т (+7%), вівса – 506 тис. т (+10%), кукурудзи на зерно – 22,8 млн. т (у 1,9 разу). У структурі виробництва зернових культур пшениця займала 39%, жито – 1%, ячмінь – 16%, кукурудза на зерно – 40%.

Найбільший валовий збір зерна одержали аграрії Полтавської області – понад 5 млн. т, Вінницької – 4,2 млн. т, Черкаської – 3,7 млн. т, Дніпропетровської, Кіровоградської, Харківської – майже 3,5 млн. т. Збільшено виробництво зерна порівняно з попереднім роком в усіх областях України, зокрема у Харківській у 2,7 разу, Сумській (+89%), Полтавській (+77%) областях. Більшу за інших одержали урожайність зерна аграрії Черкащини (57,2 ц/га), Полтавщини (51,5 ц/га), Вінниччини (49,2 ц/га) [1].

У галузі зерновиробництва країни відбулися зміни та зрушення, які формують її ефективність та конкурентоспроможність: була введена приватна власність на землю як основний засіб виробництва у зерновому господарстві, зменшилася присутність держави у галузі, відбувся суттєвий розвиток експортної інфраструктури, змінилася психологія учасників зерновиробництва та зернового ринку, зріс вплив на обсяги та структуру зерновиробництва світових тенденцій розвитку ринку зерна.

Теперішній стан світового ринку зерна визначається такими тенденціями:

- скороченням кінцевих зернових запасів, збільшенням обсягів використання зерна для виробництва біопалива;
- лібералізацією торгівлі;
- зменшенням обсягів підтримки сільського господарства;

- посиленням значення міжнародних економічних угод;
- збільшенням обсягів виробництва генетично;
- модифікованої продукції;
- виділенням органічного землеробства в окремих напрям аграрного виробництва.

Одним із основних напрямків, завдяки якому реально підвищується ефективність діяльності сільськогосподарських господарств в зерновій галузі, є впровадження заходів, що сприяють підвищенню якості зерна, а це можливо за умови дотримання новітніх технологій вирощування зернових культур та запровадження загального державного контролю за якістю зерна та продуктів його переробки, встановлення системного моніторингу його ринку.

Отже, зернова галузь виступає базою та джерелом сталого розвитку більшості галузей агропромислового комплексу. Нарощування обсягів виробництва зерна та підвищення його якості нерозривно пов'язано з впровадженням організаційних заходів, спрямованих на підвищення технічного, технологічного рівня зерновиробництва, використання якісного насіння, поряд з цим необхідно забезпечити підприємства сучасними методиками та приладами визначення якісних показників зерна, підвищення вимог до збереження зерна та продуктів його переробки, посилення відповідальності на хлібоприймальних, заготівельних та зернопереробних підприємствах, а також вдосконалення діючої нормативно-технічної документації.

Література.

1. <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Грідін О.В. Світовий ринок зерна: стан, проблеми та перспективи розвитку / О.В. Грідін // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Економіка та менеджмент». – 2008. - Випуск 8/1, (31), – С. 75-78.
3. Грідін О.В. Стан та перспективи розвитку вітчизняного зерновиробництва в умовах вступу до СОТ / О.В. Грідін // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка: Економічні науки. – Харків: ХНТУСГ. – 2007. – Вип. 50. – С. 81-86.